

VÝCHOVA A VZDELÁVANIE ŽIAKOV

ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO
PROSTREDIA - aktuálny stav

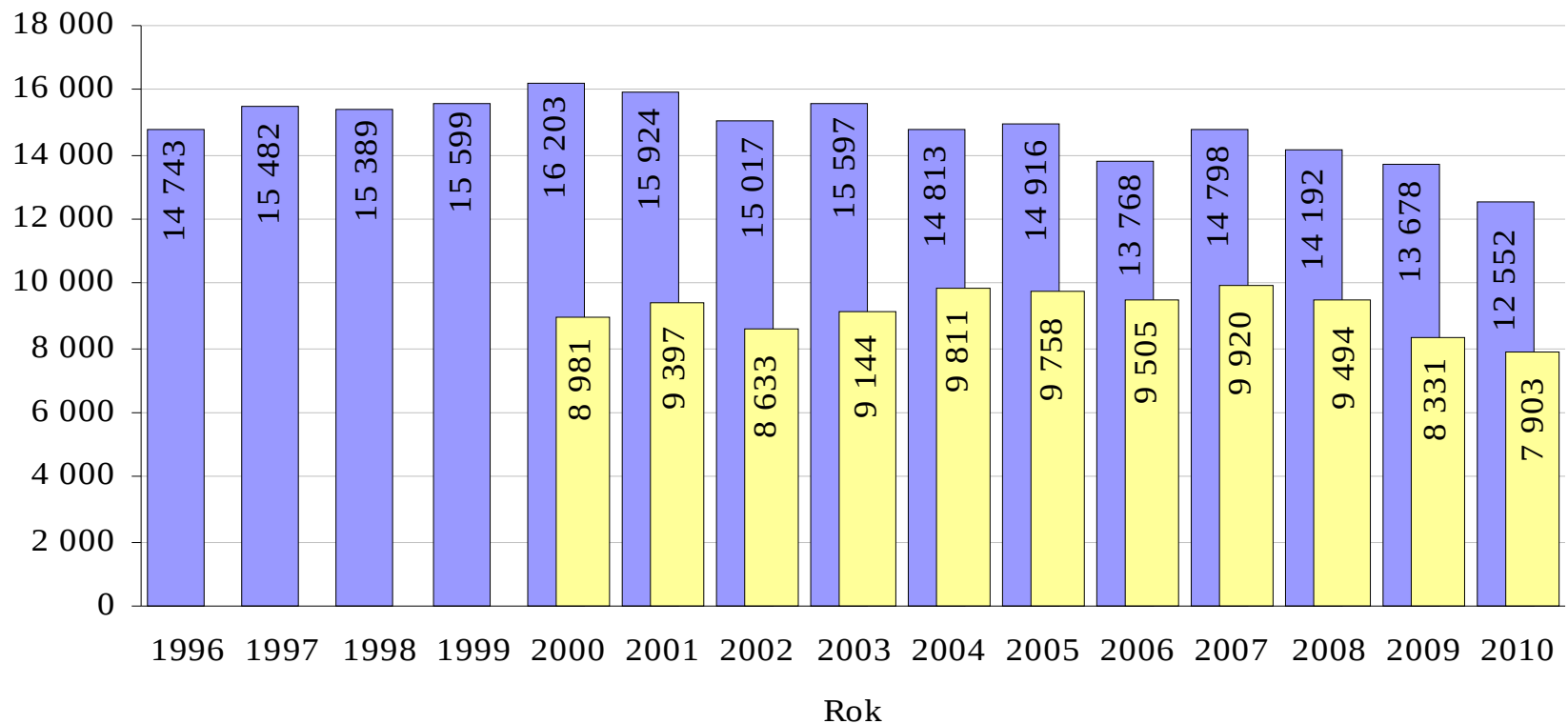
Sociálne znevýhodnené prostredie - SZP

Prostredie, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových a emocionálnych vlastností dieťaťa alebo žiaka, nepodporuje jeho socializáciu a neposkytuje mu dostatok primeraných podnetov pre rozvoj jeho osobnosti.

Spôsobuje sociálno-kultúrnu depriváciu, deformuje intelektový, mravný a citový rozvoj jednotlivca, nepodporuje jeho efektívnu socializáciu, neposkytuje dostatok primeraných podnetov pre rozvoj osobnosti.

Z aspektu edukácie dieťa alebo žiak zo SZP sú považovaní za osobu so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Vývoj počtu neprospievajúcich žiakov v bežných triedach základných škôl v SR v rokoch 1996 - 2010: 1. – 9. ročník spolu, zo stránky MŠVVaŠ SR -sekcia regionál.školstva

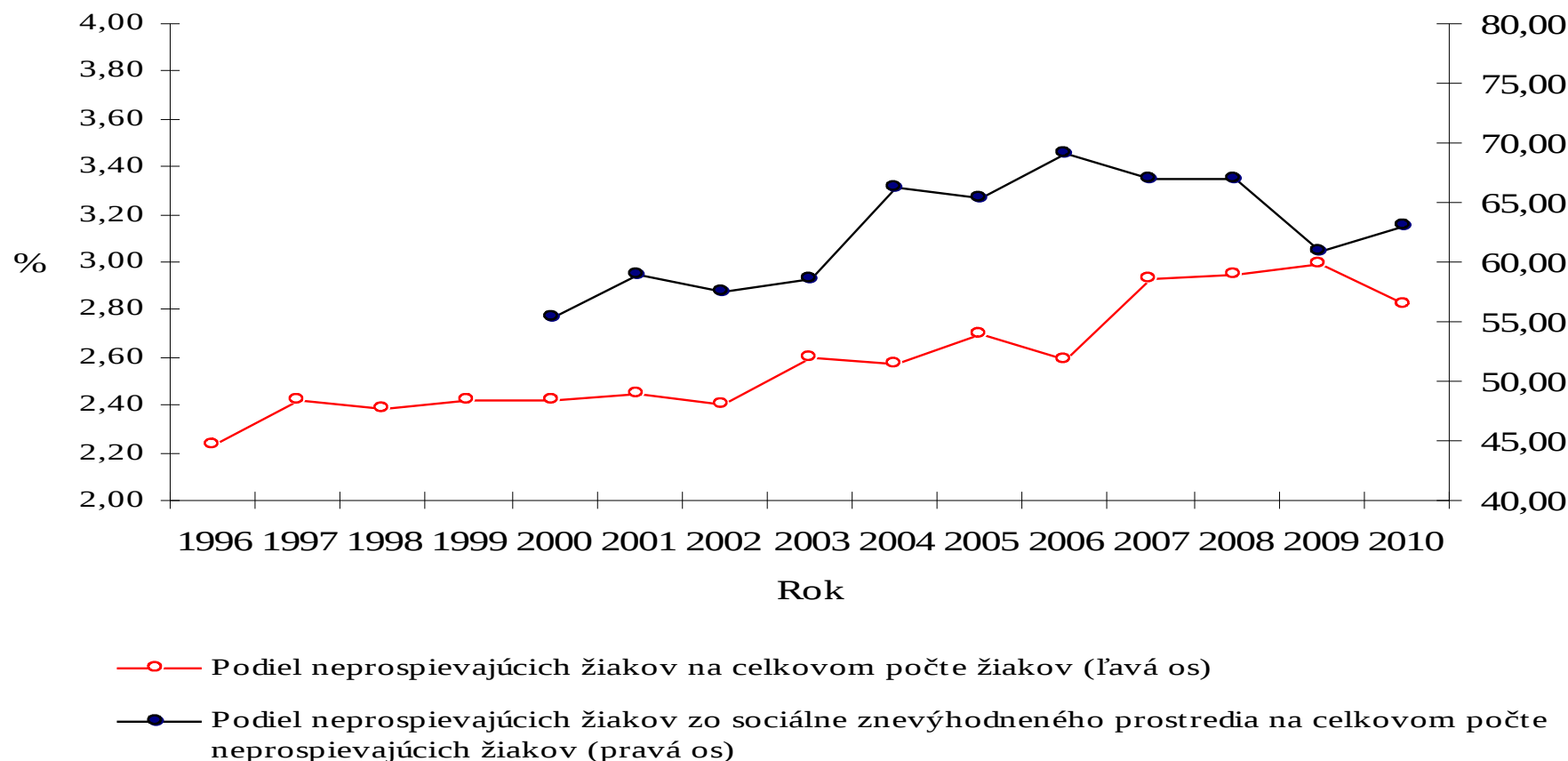

■ Počet neprospievajúcich žiakov spolu

■ Počet neprospievajúcich žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Vývoj miery neúspešnosti žiakov v bežných triedach základných škôl v SR v rokoch 1996 – 2010: 1. – 9. ročník spolu

/zo stránky MŠVVaŠ SR -sekcia regionál.školsťva /

Kritéria na zaradenie dieťaťa do SZP

- z rodiny, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
- aspoň jeden z rodičov alebo osoba, ktorej je dieťa zverené do osobnej starostlivosti, patrí do skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie,
- najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
- neštandardné bytové a hygienické podmienky rodiny (napr. žiak nemá vyhradené miesto na učenie, nemá vlastnú posteľ, nie je zavedená elektrická prípojka a pod.),
- vyučovací jazyk školy je iný, než jazyk, ktorým hovorí dieťa v domácom prostredí.

Kto je žiak zo SZP?

- *Žiak so špeciálnymi edukačnými potrebami*, ktorý vzhľadom na sociálne znevýhodnené prostredie vyžaduje špeciálne podmienky výchovy vzdelávania tak, aby zodpovedali jeho osobitostiam.
- *Špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou* je požiadavka na úpravu podmienok - obsahu, metód, foriem, prostredia a prístupov vo výchove a vzdelávaní.
- *Podpora k vzdelávaniu* je zabezpečená systémovo
 - a- finančne /bezplatná predškolská príprava od 5.roku, príspevok na žiaka so SZP, možnosť poskytnúť osobitný príplatok pre učiteľa/,
 - b- inštitucionálne /pedagogický asistent, rozvojové projekty pre školy, vzdelávanie pre učiteľov, implantácia podmienok v zákonoch/ .

Špecifickým cieľom výchovy a vzdelávania je

- eliminovať alebo odstrániť hendikep vyplývajúci zo sociálneho zázemia /napr. komunikačné schopnosti, kult. a sociál. vylúčenie, hygienické návyky/
- Dosiahnuť primeraný rozvoj ich schopností

Uskutočňuje sa

- v bežných triedach spoločne s ostatnými žiakmi, pričom niektoré pre /neho problémové predmety/ môže absolvovať v rámci individuálneho vzdelávacieho programu
- V bežných triedach spolu s ostatnými žiakmi podľa IVP , ktorý vypracúvava škola v spolupráci so školským zariadením. Zákonný zástupca má právo s týmto programom sa oboznámiť

Iné formy vzdelávania

- nulté ročníky /niektorí odborníci sú za zrušenie začlenenia do povinnej školskej dochádzky/ ,
- špecializované triedy / t.č. existujú len na 1.stupni ZŠ, žiak tam má zotrvať len na nevyhnutný čas, kým dôjde k akcelerácii učebných výkonov. Využívajú kompenzačný a rozvojový program, úpravu učebných osnov, prístupu/
- špeciálne triedy v ZŠ, ŠZŠ

Špecifické podmienky pre vzdelávanie žiakov so SZP /ISCED 1, 2 - časť 13. 2/

- Zabezpečiť pred vstupom do ZŠ testovanie šk. spôsobilosti výlučne CPPPaP na základe kultúrne nezávislých testov, ktoré rešpektujú špecifiká v oblasti poznania a skúseností detí zo SZP/najmä z národnost. menšín/
- Vytvárať nulté ročníky s cieľom kompenzovať hendikep detí
- Znížiť počet žiakov v bežnej triede /ind.prístup/
- Realizovať celodenný výchovný systém
- Vytvoriť atraktívne edukačné prostredie /rešpektujúce sociálne, kultúrne, jazykové špecifiká/
- Vytvárať školské vzdelávacie programy, ktoré zohľadňujú tieto špecifiká
- Zabezpečiť programy na zlepšenie spolupráce s rodičmi a ZŠ

- *Vytvoriť alternatívne učebné osnovy, ktoré bude môcť škola využiť pri prispôsobovaní výučby rómskych detí zo SZP /redukcia obsahu, praktickejšia orientácia, učenie zážitkovou metódou, alternatív.metódy-animácia/, zároveň zabrániť ich zneužívaniu na vytváranie segregovaných tried*
- *Zabezpečiť spoluprácu s neformálnymi inštitúciami, ako sú komunitné centrá, mimovládne organizácie, vrátane materských centier*
- *Implementovať ako súčasť školského vzdelávacieho programu multikultúrnu výchovu a výchovu proti predsudkom*
- *Zabezpečiť systém doučovacích aktivít pre zaostávajúce rómske deti/ v spolupráci s MVO, komunitnými centrami/*

Ďalšie podmienky

A/Personálne

- Pedagóg cielene pripravený na vzdelávanie detí zo SZP
- Spolupráca so špecialistami/špeciálny pedagóg, školský spec.pedagóg , školský psychológ, psychológ, logopéd, terapeut, asistent učiteľa a iní/

B/Materiálne podmienky

- Špeciálne doplnkové učebné pomôcky, učebnice, pracovné listy, kompenzačné pomôcky, prístroje, úpravy prostredia a iné

C/Odborné a organizačné podmienky

- Včasná špec.-pedagogická, psychologická, medicínska, sociálna diagnostika
- Špeciálne metódy a formy vzdelávania- ind. a skup. práca, kooperatívne učenie, špecifické vyuč.predmety, vzdelávanie podľa IVP, spolupráca s poradenskými zariadeniami

Prioritné zámery

- Posilniť predprimárne vzdelávanie v MŠ s dôrazom na zapojenie detí zo sociálne znevýhodneného prostredia od 3 r. veku dieťaťa
- Realizovať rôzne formy predškolského vzdelávania vrátane domáceho
- Realizovať programy orientované na zlepšenie spolupráce rodičov rómskych detí so zainteresovaním sa orgánov obce alebo miest , komunitných zariadení, nadácii a 3. sektora, teamová spolupráca MŠ,ZŠ, CPPPaP, sociálnej kurately
- Komplexne riešiť pedagogickú a psychologickú diagnostiku
- Podporovať vznik základných škôl v konkrétnych lokalitách a v existujúcich ZŠ rozširovať kapacity
- Skvalitniť nulté ročníky
- Realizovať celodenný výchovný systém na školách v úzkej spolupráci s rodičmi
- Zvýšiť počty pedagogických asistentov, školských špeciál.pedagógov, školských psychológov, logopédov
- Podporovať a rozširovať možnosti vyučovania rómskeho jazyka a literatúry
- Riešiť inkluzívne vzdelávanie vrátane desegregácie

Legislatívne zmeny

- Školský zákon č. 245/2008 Z. z. , paragraf 107:
Výchova a vzdelávanie detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.
- Štátne vzdelávacie programy: ISCED O/MŠ/, ISCED 1/1.st ZŠ/, ISCED 2/2.st.ZŠ/, ISCED 3 /stred.školy,8-ročné gymn./
- Zákon č. 317/2009 Z. z. o pedagogických a odborných zamestnancoch
/je zavedený učiteľ špecialista na prácu s deťmi a žiakmi zo sociálne znevýhodneného prostredia, pedagogický asistent (asistent učiteľa, asistent vychovávateľa a asistent majstra odbornej výchovy (účinnosť od 1.11.2009)/

Metodické pokyny, vyhlášky, literatúra

- **-Podmienky na výchovu a vzdelávanie detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia**, MŠVVaŠ SR -sekcia regionál.školstva Bratislava, marec 2012/ sú tu vymenované zákony, vyhlášky, projekty, organizácie, vzdelávanie, ktoré sa zaoberajú osobou so SZP/:
- Nariadenie vlády SR č.630/2008- Mzdový normatív na žiaka nultého ročníka
- Vyhláška MŠ SR č.320/2008 Z.z.- Podmienky vzdelávania v špecializovanej triede
- POP 2010/11, časť 3.3, bod 7., POP 2011/12, časť 3.3, bod 5, POP 2012/13, časť 3.3, bod. 3.,4.,
- Operačný program- Vzdelávanie, opatrenie. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít/MRK/
- Projekt Vzdelávanie pedagogic. zamestnancov k inklúzii MRK /od 1.10.2011 až do r. 2015- viď podmienky/
- Možnosti a obmedzenia psychologickéj diagnostiky rómskych detí – Metodický materiál pre pracovníkov CPPPaP
- Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie na r. 2011-2015 program
- **-Metodické usmernenie č.12/2005-R, ktorým sa upravuje postup PPP pri posudzovaní školskej spôsobilosti detí zo SZP pri prijímaní do 1.ročníka ZŠ**

Vyhláška č. 245/2012, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška č. 649/2008 Z.z.

O účele použitia príspevku na žiakov so SZP

R.2012 na jedného žiaka sa prispievalo 100 eurami.

Príspevok m ô Ź e p o s k y t n ú ť Ministerstvo zriad'ovateľovi školy na:

- Úhrada nákladov na asistenta učiteľa pre SZP žiakov
- Vybavenie miestnosti určenej pre prípravu žiakov so SZP na vyučovanie
- Didaktická technika a učebné pomôcky
- Osobitný príplatok pre učiteľa, kde je najmenej 30 % žiakov ind. začlenených zo zdravot. alebo SZP znevýhodnenia, ak tam nie je asistent učiteľa

Zrušilo sa použitie sa na kompenzačné pomôcky!

Prezentáciu pripravila

PhDr. Viera Durišová Galanta , apríl 2013